O‘QUVCHILARDA IJTIMOIY-EMOTSIONAL KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Maxmudova Moxigul Ikromjonovna

tadqiqotchi pedagog

Annotatsiya: Mazkur maqolada umumiy o‘rta ta’lim jarayonida o‘quvchilarning ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Zamonaviy ta’limning asosiy maqsadi o‘quvchiga faqat akademik bilim va ko‘nikmalarni berish bilan cheklanmay, uning shaxsiy, ijtimoiy va emotsional rivojlanishini ta’minlashni ham nazarda tutadi. Shu nuqtayi nazardan, o‘z his-tuyg‘ularini anglash va boshqarish, empatiya, muloqot, hamkorlik, mas’uliyatli qaror qabul qilish hamda nizoli vaziyatlarni konstruktiv hal etish kabi kompetensiyalar o‘quvchi shaxsining har tomonlama shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotda ijtimoiy-emotsional kompetensiya tushunchasining mazmuni, uning tarkibiy komponentlari, ta’lim va tarbiya jarayonidagi pedagogik imkoniyatlari hamda uni rivojlantirishning samarali metodlari tizimlashtirildi. Xalqaro ilmiy manbalar va OECD tadqiqotlari asosida ijtimoiy-emotsional ko‘nikmalarning akademik natijalar, farovonlik va ijtimoiy xulq-atvor bilan o‘zaro bog‘liqligi asoslandi. Maqolada o‘qituvchi–o‘quvchi munosabati, hamkorlikdagi ta’lim, refleksiya, muammoli vaziyatlar, rolli o‘yinlar, guruhli ish va formatif baholash ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni shakllantirishning muhim pedagogik vositalari sifatida ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: ijtimoiy-emotsional kompetensiya, ta’lim, tarbiya, o‘quvchi shaxsi, empatiya, o‘zini boshqarish, hamkorlik, pedagogik shart-sharoit, refleksiya, ijtimoiy-emotsional ta’lim.

PEDAGOGICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING STUDENTS’ SOCIAL AND EMOTIONAL COMPETENCIES

Abstract: This article theoretically examines the pedagogical foundations for developing students’ social and emotional competencies within general secondary education. Contemporary education requires not only the acquisition of academic

knowledge and skills but also the development of students’ personal, social and emotional capacities. In this context, self-awareness, emotional self-regulation, empathy, communication, cooperation, responsible decision-making and constructive conflict resolution are considered important components of students’ holistic development. The study systematizes the conceptual content and structural components of social and emotional competence and identifies pedagogical approaches that can support their development. Based on international research and OECD evidence, the article discusses the relationship between social and emotional skills, academic achievement, well-being and positive social behaviour. Particular attention is paid to teacher–student interaction, collaborative learning, reflection, problem-based situations, role-playing, group activities and formative assessment as pedagogical mechanisms for strengthening students’ social and emotional competencies. The article concludes that systematic integration of social and emotional development into teaching and educational activities can contribute to the formation of responsible, socially active and psychologically resilient learners.

Keywords: social and emotional competence, education, upbringing, student development, empathy, self-regulation, cooperation, pedagogical conditions, reflection, social and emotional learning.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ УЧАЩИХСЯ

Аннотация: В статье теоретически рассматриваются педагогические основы развития социально-эмоциональных компетенций учащихся в условиях общего среднего образования. Современное образование ориентировано не только на формирование академических знаний и навыков, но и на всестороннее личностное развитие учащихся. Особое значение приобретают способность осознавать и регулировать собственные эмоции, проявлять эмпатию, эффективно взаимодействовать с другими людьми, работать в коллективе, принимать ответственные решения и конструктивно разрешать конфликтные ситуации. На основе анализа международных исследований и материалов OECD систематизированы основные компоненты социально-эмоциональной

компетентности и определены педагогические условия её формирования. Рассмотрены возможности сотрудничества, рефлексии, проблемного обучения, ролевых игр, групповой работы и формативного оценивания в развитии социально-эмоциональных качеств учащихся. Обосновано, что систематическое включение социально-эмоционального развития в содержание образовательного и воспитательного процесса способствует формированию социально ответственной, самостоятельной и психологически устойчивой личности.

Ключевые слова: социально-эмоциональная компетентность, образование, воспитание, личность учащегося, эмпатия, саморегуляция, сотрудничество, педагогические условия, рефлексия.

KIRISH

XXI asr ta’limi oldida turgan muhim vazifalardan biri — o‘quvchini faqat bilimlarni o‘zlashtiruvchi shaxs sifatida emas, balki o‘z his-tuyg‘ularini anglaydigan, boshqa insonlarning kechinmalarini tushunadigan, jamoada samarali faoliyat yurita oladigan va turli hayotiy vaziyatlarda mas’uliyatli qaror qabul qila oladigan faol subyekt sifatida shakllantirishdir. An’anaviy ta’lim tizimida o‘quvchilarning akademik natijalariga ustuvor e’tibor berilgan bo‘lsa, zamonaviy pedagogik paradigma ta’lim va tarbiyaning birligini ta’minlashni talab qilmoqda. Chunki yuqori darajadagi bilimning o‘zi o‘quvchining ijtimoiy muhitga moslashishi, hamkorlik qilishi yoki murakkab vaziyatlarda o‘z xatti-harakatlarini boshqarishi uchun yetarli emas.

Shu sababli ta’lim jarayonida ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni shakllantirish masalasi pedagogikaning dolzarb ilmiy-amaliy yo‘nalishlaridan biriga aylanmoqda. OECDning 2023-yilgi ijtimoiy-emotsional ko‘nikmalar bo‘yicha tadqiqoti ushbu ko‘nikmalarning o‘quvchilarning hayotdan qoniqishi, psixologik farovonligi, sog‘lom xulq-atvori va ta’lim natijalari bilan bog‘liqligini ko‘rsatadi. OECDning 2024-yilgi tahliliga ko‘ra, ijtimoiy-emotsional ko‘nikmalar yuqori bo‘lgan shaxslar akademik muvaffaqiyat, kasbiy faoliyat, bandlik, ruhiy salomatlik, fuqarolik faolligi va prosotsial xulq-atvor nuqtayi nazaridan ijobiyroq natijalarga ega bo‘lish tendensiyasini namoyon etadi. Bu holat ijtimoiy-

emotsional rivojlanishni ta’lim jarayonining qo‘shimcha elementi sifatida emas, balki ta’lim va tarbiyaning uzviy komponenti sifatida ko‘rib chiqish zarurligini ko‘rsatadi[1,2,3].

ADABIYOTLAR TAHLILI

Ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogika, psixologiya va ta’lim siyosatida keng o‘rganilmoqda. CASEL konsepsiyasida ijtimoiy-emotsional ta’lim o‘quvchilarning sog‘lom identifikatsiya, hissiyotlarni boshqarish, empatiya, ijobiy munosabatlar va mas’uliyatli qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan jarayon sifatida qaraladi. Mazkur yondashuvning muhim jihati shundaki, ijtimoiy-emotsional rivojlanish alohida bir mashg‘ulot bilan chegaralanmasligi, balki butun ta’lim muhitiga integratsiyalashishi lozim[8,9].

OECD tadqiqotlarida esa ijtimoiy-emotsional ko‘nikmalar besh katta yo‘nalish bilan bog‘lanadi: vazifalarni bajarish, emotsional barqarorlik, boshqalar bilan hamkorlik qilish, ochiqlik va o‘zaro munosabatlar. Ushbu ko‘nikmalar o‘quvchilarning ta’limdagi muvaffaqiyati va farovonligi bilan uzviy aloqador. O‘zbekistonda ham mazkur yo‘nalishning dolzarbligi ortib bormoqda. OECD TALIS 2024 ma’lumotlariga ko‘ra, O‘zbekistonda o‘qituvchilarning 87 foizi o‘quvchilarning ijtimoiy-emotsional ta’limini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha o‘zlarini yetarlicha kompetent deb hisoblaydi; 95 foiz o‘qituvchi esa o‘quvchilarga ijtimoiy-emotsional ko‘nikmalarni o‘rgatishda o‘zlarini qulay his qilishlarini bildirgan. Bu ko‘rsatkichlar mazkur yo‘nalishda pedagogik salohiyat mavjudligini ko‘rsatsa-da, ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni rivojlantirishning metodik mexanizmlarini tizimlashtirish masalasini yanada chuqur o‘rganish zarurligini anglatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolada nazariy-tahliliy tadqiqot metodologiyasidan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida pedagogika, psixologiya va ta’lim siyosatiga oid ilmiy manbalar o‘rganildi va tizimlashtirildi.

Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

– ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish;

– qiyosiy tahlil;

– umumlashtirish;

– tizimlashtirish;

– pedagogik modellashtirish;

– nazariy interpretatsiya.

Tadqiqotning konseptual asosi o‘quvchining shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim jarayonidagi faol subyekt sifatidagi pozitsiyasiga asoslanadi.

NATIJALAR

Nazariy tahlil asosida o‘quvchilarning ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarini beshta asosiy komponentga ajratish mumkin.

Komponent	Asosiy mazmun	Kutiladigan natija
O‘zini anglash	O‘z hissiyoti, kuchli va zaif jihatlarini tushunish	O‘z faoliyatini real baholash
O‘zini boshqarish	Hissiyot va xatti-harakatlarni nazorat qilish	Stressli vaziyatlarda barqarorlik
Ijtimoiy anglash	Boshqalarning holatini tushunish	Empatiya va hurmat
Munosabatlarni boshqarish	Muloqot, hamkorlik va nizolarni hal etish	Samarali jamoaviy faoliyat
Mas’uliyatli qaror	Qarorning oqibatlarini baholash	Mas’uliyatli xulq-atvor

Mazkur komponentlar bir-biridan alohida shakllanmaydi. Masalan, o‘z hissiyotlarini anglamagan o‘quvchining ularni boshqarishi qiyin; o‘zini boshqarish ko‘nikmasi shakllanmagan shaxsning nizoli vaziyatda konstruktiv muloqot qilishi ham murakkablashadi. Shuning uchun ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni integrativ pedagogik hodisa sifatida ko‘rib chiqish maqsadga muvofiq[4,5].

Ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari: Tadqiqot natijalariga ko‘ra, o‘quvchilarda ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni samarali rivojlantirish uchun quyidagi pedagogik shart-sharoitlarni yaratish muhim.

1. Psixologik xavfsiz ta’lim muhitini yaratish

O‘quvchi o‘z fikrini qo‘rqmasdan bildira oladigan, xato qilish tabiiy jarayon sifatida qabul qilinadigan ta’lim muhitida faolroq ishtirok etadi.

Bunday muhitda o‘qituvchi jazolovchi nazorat qiluvchi emas, balki o‘quvchining rivojlanishini qo‘llab-quvvatlovchi pedagog sifatida namoyon bo‘ladi.

2. Dialogik muloqotni kuchaytirish

O‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi bir tomonlama kommunikatsiya o‘rniga savol-javob, munozara, fikr almashish va refleksiv suhbatlardan foydalanish o‘quvchilarning ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantiradi.

3. Hamkorlikdagi ta’limni tashkil etish

Guruhli topshiriqlar, juftlikdagi faoliyat va loyiha ishlari o‘quvchilarga o‘z fikrini ifodalash, boshqalarni tinglash, vazifalarni taqsimlash va umumiy natija uchun javobgarlikni his qilish imkonini beradi.

4. Muammoli vaziyatlardan foydalanish

Hayotiy vaziyatlarga asoslangan pedagogik topshiriqlar o‘quvchidan nafaqat bilim, balki hissiy va ijtimoiy qaror qabul qilishni ham talab qiladi.

Masalan: “Sinfdagi ikki o‘quvchi o‘rtasida kelishmovchilik yuzaga keldi. Siz vaziyatni qanday hal qilgan bo‘lardingiz?”

Bunday topshiriq o‘quvchini empatiya, muloqot va mas’uliyatli qaror qabul qilishga undaydi.

5. Refleksiyani ta’lim jarayoniga kiritish

Dars oxirida:

– “Bugun nimani o‘rgandim?”

– “Qaysi vaziyat menga qiyin bo‘ldi?”

– “Men boshqalarning fikrini tinglay oldimmi?”

– “Keyingi safar nimani yaxshilashim kerak?”

kabi savollardan foydalanish o‘quvchining o‘z faoliyatini anglashiga yordam beradi.

Formativ baholashning ijtimoiy-emotsional rivojlanishdagi o‘rni: Ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni shakllantirishda baholashning mazmuni ham muhimdir. Faqat yakuniy bahoga asoslangan nazorat o‘quvchining rivojlanish dinamikasini to‘liq ko‘rsatib bera olmaydi.

Shu sababli formativ baholash alohida ahamiyatga ega.

2024-yilda e’lon qilingan meta-tahlilda K–12 ta’limidagi 118 ta tadqiqot va 258 ta effekt hajmi tahlil qilingan. Tadqiqot formativ baholashning o‘quvchilarning akademik

natijalariga ijobiy ta’sirini ko‘rsatgan va umumiy Hedges’ g ko‘rsatkichi 0,25 ni tashkil etgan. Formativ baholashning afzalligi shundaki, u o‘quvchiga faqat “qancha ball oldim?” degan savolga emas, balki “nimani yaxshi bajardim?”, “nimani yaxshilashim kerak?”, “keyingi qadamim qanday?” degan savollarga javob topishga yordam beradi[6,7].

O‘qituvchining roli: Ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni rivojlantirishda o‘qituvchi shaxsining pedagogik pozitsiyasi alohida ahamiyatga ega.

O‘qituvchi: namuna → yo‘naltiruvchi → fasilitator → refleksiya tashkilotchisi → baholovchi kabi o‘zaro bog‘liq rollarni bajaradi.

O‘quvchi o‘qituvchining muloqot madaniyati, konfliktlarni hal qilish uslubi, hissiy barqarorligi va boshqa insonlarga munosabatini kuzatish orqali ham ijtimoiy xulq-atvor modellarini o‘zlashtiradi. Shuning uchun ijtimoiy-emotsional tarbiya faqat maxsus mashg‘ulotlar orqali emas, balki o‘qituvchining kundalik pedagogik faoliyati orqali ham amalga oshadi. O‘zbekiston bo‘yicha TALIS 2024 natijalari ham o‘qituvchilarning ijtimoiy-emotsional ta’limni qo‘llab-quvvatlashga tayyorgarligi nisbatan yuqori ekanini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, o‘quvchilarning ehtiyojlariga mos ta’limni tashkil etish va turli pedagogik maqsadlarni birgalikda amalga oshirish masalalari doimiy metodik rivojlanishni talab qiladi.

Muhokama: Olib borilgan nazariy tahlil shuni ko‘rsatadiki, ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni rivojlantirishni faqat psixologik treninglar doirasida tushunish yetarli emas. U ta’lim va tarbiya jarayonining barcha bosqichlari bilan integratsiyalashgan bo‘lishi lozim.

Bunda uchta pedagogik darajani ajratish mumkin: Birinchi daraja — individual daraja. O‘quvchining o‘z hissiyotlarini anglash, o‘zini boshqarish va refleksiya qilish qobiliyati.

Ikkinchi daraja — interpersonal daraja. O‘quvchining tengdoshlari va o‘qituvchilar bilan muloqot qilishi, hamkorlik qilishi va empatiya namoyon etishi.

Uchinchi daraja — ijtimoiy daraja. O‘quvchining jamoa, maktab va jamiyat oldidagi mas’uliyatini anglash, ijtimoiy faol va mas’uliyatli xulq-atvorni namoyon etishi.

Shunday qilib, ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni rivojlantirish “o‘quvchi — sinf — maktab — jamiyat” tizimida amalga oshirilishi maqsadga muvofiq.

Mazkur yondashuv tarbiya jarayonining zamonaviy mazmunini ham kengaytiradi. Chunki tarbiya faqat axloqiy qoidalarni tushuntirishdan iborat emas, balki ushbu qadriyatlarni real xatti-harakatlarda namoyon eta olish qobiliyatini shakllantirishni ham o‘z ichiga oladi.

Amaliy pedagogik model: Tadqiqot natijalari asosida o‘quvchilarning ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarini rivojlantirishning quyidagi pedagogik modelini taklif etish mumkin:

Pedagogik maqsad

↓

Psixologik xavfsiz muhit

↓

Muammoli va hamkorlikdagi topshiriqlar

↓

Muloqot va ijtimoiy o‘zaro ta’sir

↓

Refleksiya

↓

Formativ baholash

↓

O‘z-o‘zini rivojlantirish

↓

Ijtimoiy-emotsional kompetent shaxs

Ushbu modelning asosiy xususiyati shundan iboratki, unda o‘quvchi passiv tarbiya obyekti emas, balki o‘z rivojlanishini anglaydigan faol subyekt sifatida qaraladi.

Sun’iy intellekt sharoitida ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarning ahamiyati: Bugungi kunda ta’limga sun’iy intellekt vositalarining kirib kelishi o‘quvchilarning yangi turdagi kompetensiyalarini shakllantirishni talab qilmoqda. UNESCO 2024-yilda o‘qituvchilar uchun AI kompetensiyalari doirasini ishlab chiqib, pedagog uchun sun’iy intellektdan foydalanishda insonparvarlik yondashuvi, etika, AI asoslari va qo‘llanilishi, AI

pedagogikasi hamda professional rivojlanish kabi yo‘nalishlarni belgilagan. O‘quvchilar uchun UNESCO modeli esa inson markazidagi tafakkur, AI etikasi, sun’iy intellekt texnologiyalari va tizimlarni loyihalash kabi to‘rtta asosiy yo‘nalishni ajratadi. Bu shuni anglatadiki, kelajak ta’limida texnologik savodxonlikning o‘zi yetarli bo‘lmaydi. O‘quvchi texnologiya bilan ishlash bilan birga, mas’uliyatli qaror qabul qilish, axloqiy jihatdan baholash, boshqalarning huquqlarini hurmat qilish va insoniy qadriyatlarni saqlash qobiliyatiga ham ega bo‘lishi kerak. Demak, ijtimoiy-emotsional kompetensiyalar raqamli va sun’iy intellektga asoslangan ta’lim muhitida yanada muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Olib borilgan nazariy tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, o‘quvchilarning ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarini rivojlantirish zamonaviy ta’lim va tarbiya nazariyasining muhim yo‘nalishlaridan biridir. Ijtimoiy-emotsional kompetensiyalar o‘quvchining o‘z hissiyotlarini anglash va boshqarishi, boshqalarning holatini tushunishi, samarali muloqot qilishi, hamkorlik qilishi, nizoli vaziyatlarni konstruktiv hal etishi va mas’uliyatli qaror qabul qilishi bilan tavsiflanadi.

Tadqiqot asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

1) Ijtimoiy-emotsional kompetensiya o‘quvchi shaxsining akademik rivojlanishini to‘ldiruvchi emas, balki uni qo‘llab-quvvatlovchi muhim kompetensiyalar majmuasidir.

2) Ta’lim va tarbiya jarayonida ijtimoiy-emotsional rivojlanishning tizimli tashkil etilishi o‘quvchilarning muloqot, hamkorlik, refleksiya va mas’uliyatli xulq-atvorini rivojlantirishga xizmat qiladi.

3) O‘qituvchining pedagogik pozitsiyasi mazkur jarayonning muhim shartlaridan biridir. O‘qituvchi o‘quvchining nafaqat bilimini, balki shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini ham qo‘llab-quvvatlashi zarur.

4) Hamkorlikdagi ta’lim, muammoli vaziyatlar, rolli o‘yinlar, refleksiya va formativ baholash ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni rivojlantirishning samarali pedagogik vositalari sifatida qo‘llanishi mumkin.

5) Sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonini o‘zgartirayotgan sharoitda insonparvarlik, empatiya, mas’uliyat, axloqiy tanlov va ijtimoiy hamkorlik kabi kompetensiyalarning ahamiyati yanada ortmoqda.

Shunday qilib, zamonaviy ta’limning asosiy natijasi faqat “bilimli o‘quvchi”ni shakllantirish emas, balki bilimdan oqilona foydalana oladigan, o‘zini boshqara oladigan, boshqalarni tushunadigan, hamkorlik qila oladigan va jamiyat oldidagi mas’uliyatini anglaydigan shaxsni tarbiyalash bilan belgilanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. OECD. Social and Emotional Skills for Better Lives: Findings from the OECD Survey on Social and Emotional Skills 2023. – Paris: OECD Publishing, 2024. – 158 p.

2. OECD. How to Advance the Teaching and Assessment of Social and Emotional Skills. OECD Education Spotlights, No. 15. – Paris: OECD Publishing, 2024.

3. OECD. Results from TALIS 2024: Country Notes – Uzbekistan. – OECD, 2025.

4. UNESCO. Miao F., Cukurova M. AI Competency Framework for Teachers. – Paris: UNESCO, 2024.

5. UNESCO. Miao F., Shiohira K., Lao N. AI Competency Framework for Students. – Paris: UNESCO, 2024.

6. Yao Y., Amos M., Snider K., Brown T. The Impact of Formative Assessment on K-12 Learning: A Meta-Analysis // Educational Research and Evaluation. – 2024. – Vol. 29, No. 7–8. – P. 452–475.

7. Lee H., Chung H.Q., Zhang Y., Abedi J., Warschauer M. The Effectiveness and Features of Formative Assessment in US K-12 Education: A Systematic Review // Applied Measurement in Education. – 2020. – Vol. 33, No. 2. – P. 124–140.

8. Morris R., Perry T., Wardle L. Formative Assessment and Feedback for Learning in Higher Education: A Systematic Review // Review of Education. – 2021. – Vol. 9, No. 3. – e3292.

9. Durlak J.A., Weissberg R.P., Dymnicki A.B., Taylor R.D., Schellinger K.B. The Impact of Enhancing Students’ Social and Emotional Learning: A Meta-Analysis of School-Based Universal Interventions // Child Development. – 2011. – Vol. 82, No. 1. – P. 405–432.

10. CASEL. What Is the CASEL Framework? Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. – Chicago, 2020.

11. Zins J.E., Weissberg R.P., Wang M.C., Walberg H.J. Building Academic Success on Social and Emotional Learning: What Does the Research Say? – New York: Teachers College Press, 2004.

12. Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. – London: Routledge, 2009.

13. Black P., Wiliam D. Assessment and Classroom Learning // Assessment in Education: Principles, Policy & Practice. – 1998. – Vol. 5, No. 1. – P. 7–74.

14. Goleman D. Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. – New York: Bantam Books, 1995.

15. Bandura A. Social Learning Theory. – Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1977.